

Sygn. akt I ACa 1284/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 grudnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Kowacz-Braun (spr.)
Sędziowie:	SSA Andrzej Struzik SSA Jerzy Bess
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Wilczura

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2015 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa J. O.

przeciwko (...) spółce jawnej w K.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 12 maja 2015 r. sygn. akt I C 637/13

1. oddala apelację;

2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 5 400zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Andrzej Struzik SSA Anna Kowacz-Braun SSA Jerzy Bess

I ACa 1284/15

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 17 grudnia 2015 r.

Wyrokiem z dnia 12 maja 2015 r. Sąd Okręgowy w Kielcach w sprawie ze skargi pauliańskiej z powództwa J. O. przeciwko (...) spółka jawna w K.:

1. uznał za bezskuteczną w stosunku do J. O. czynność prawną – umowę sprzedaży z dnia 21 lutego 2012r. zawartą przed notariuszem K. S.Rep. (...) pomiędzy S. K. a (...) spółka jawna w K. , mocą której S. K. zbył na rzecz (...) spółka jawna prawo użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w S. przy ul. (...) oznaczonej jako działka nr.(...) o pow. 0,1292 ha oraz prawo własności znajdującego się na działce budynku biurowego dwukondygnacyjnego wraz z halą magazynową, stanowiącego odrębny przedmiot własności objętych księgą wieczystą (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w S. do kwoty 95 000 zł (dziewięćdziesiąt pięć tysięcy zł) z należnymi odsetkami i kosztami wynikającej z tytułów wykonawczych wydanych przez Sąd Rejonowy w S. w sprawach ICo 656/11, ICo 1293/12 i I Co 72/12 oraz do kwoty 239 029,67 zł (dwieście trzydzieści dziewięć tysięcy dwadzieścia dziewięć złotych sześćdziesiąt siedem groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 8 grudnia 2011r. do dnia zapłaty wynikającej z tytułu wykonawczego Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 2 lipca 2014r. w sprawie I ACa 355/14 obejmującego punkt I wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach wydanego w sprawie IC 3201/11 zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 2 czerwca 2014r w sprawie I ACa 355/14

2. zasądził od (...) spółka jawna w K. na rzecz J. O. kwotę 7217,00 zł tytułem kosztów procesu.

3. pobierał od (...) spółka jawna w K. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 16 452 zł tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej.

Orzeczenie to Sąd Okręgowy poprzedził następującymi ustaleniami:

S. K. i J. O. są spokrewnieni (bracia cioteczni).

W latach 1997 - 2008 prowadzili działalność gospodarczą o profilu budowlanym

w formie spółki cywilnej (...). W roku 2008 powód J. O. wystąpił ze spółki i strony dokonywały rozliczeń z tytułu podziału majątku firmy.

W dniu 22 października 2008 r. J. O. i S. K. będący każdy z nich w 1/2 części współużytkownikami wieczystymi działki gruntu, stanowiącej własność gminy S. położonej w S. przy ul. (...) o powierzchni 0,1292 ha, oznaczonej w rejestrze gruntów numerem (...) wpisanymi w Kw Nr (...), prowadzonej dla tej nieruchomości przez Sąd Rejonowy w S. zabudowanej budynkiem biurowym dwukondygnacyjnym z halą magazynową, o powierzchni 700 m^{((2))}, którego byli współwłaścicielami dokonali zniesienia współużytkowania wieczystego przedmiotowej działki oraz współwłasności znajdującego się na tej działce budynku stanowiącego przedmiot odrębnej własności, w ten sposób, że prawo użytkowania wieczystego tej działki oraz znajdujący się na niej budynek będący przedmiotem odrębnej własności nabył w całości S. K., który zobowiązał się dokonać na rzecz J. O. spłaty w kwocie 420 000 zł., w 20 ratach po 15 000 zł. płatnych comiesięcznie do 15 dnia każdego miesiąca począwszy od stycznia 2009 r., a skończywszy w sierpniu 2010 r. i w 24 ratach po 5 000 zł. płatnych comiesięcznie do 15 dnia każdego miesiąca począwszy od września 2010 r, a skończywszy we wrześniu 2012 r.

W dniu 26 października 2009 r. J. O. wystąpił do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. z wnioskiem o wszczęcie

i przeprowadzenie egzekucji wobec dłużnika S. K. w związku z brakiem regulowania należności i nadaną postanowieniem w sprawie I Co 1339/09 klauzulą wykonalności. Na podstawie wniosku wierzyciela postępowanie zostało umorzone w dniu 7 lutego 2011r., zaś postanowieniem z dnia 5 listopada 2011 r. odmówiono przystąpienia do opisu i oszacowania nieruchomości położonej w S. przy ul. (...).

Wobec braku spłat należności na wniosek J. O. postanowieniem z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie I Co 656/11 Sąd Rejonowy w S. nadal klauzulę wykonalności pkt VII aktu notarialnego z dnia 22 października 2008 roku rep. (...) sporządzonego w S. przez notariusza J. S., prowadzącego kancelarię notarialną w S. w części dotyczącej 6 rat (od 22 do 27) po 5 000 zł. każda, za okres od 15 października 2010 r. do 15 marca 2011 r., których termin wymagalności minął.

Powód J. O. po powzięciu wiadomości o planowanej przez dłużnika sprzedaży nieruchomości objętej na wyłączną własność przez S. K., telefonicznie poinformował zainteresowanego zakupem W. J. o zadłużeniu S. K. wobec niego,

a następnie udał się do siedziby spółki (...) spółka jawna w K. z zamiarem uprzedzenia jej współników o swoich wierzytelnościach.

W dniu 2 grudnia 2011 r. pomiędzy S. K., a przedstawicielem spółki jawnej (...) będącym jednocześnie współnikiem spółki, działającym jednoosobowo w imieniu i na jej rzecz, zawarta została przedwstępna umowa sprzedaży, na mocy której S. K. zobowiązał się sprzedać w stanie wolnym od praw osób trzecich i obciążeń spółce (...) spółka jawna z siedzibą w K. prawo wieczystego użytkowania nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...) o powierzchni 0,1292 ha położonej w S. przy ul. (...) wraz z prawem własności położonego na niej budynku stanowiącego odrębny przedmiot własności objętych księgą wieczystą (...), a M. J. zobowiązał się te prawa kupić na rzecz reprezentowanej spółki z przeznaczeniem na prowadzenie działalności gospodarczej. Strony zobowiązały się zawrzeć umowę przyrzeczoną w terminie do 29 lutego 2012 r. Jednocześnie w akcie notarialnym zapisano, iż w księdze (...) prowadzonej dla przedmiotowej nieruchomości przez Sąd Rejonowy w S. ujawnione zostało ostrzeżenie, że do nieruchomości objętej niniejszą księgą wieczystą komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w S. wszczął postępowanie egzekucyjne KM 1131/09 (na podstawie tytułu wykonawczego Sądu Rejonowego w K. sygn. akt I Co 1339/09 z dnia 6 października 2009 r.) celem wyegzekwowania należności głównej w kwocie 15 000 zł. na rzecz J. O. wraz z odsetkami i kosztami postępowania oraz, że do postępowania egzekucyjnego prowadzonego z prawa użytkowania wieczystego objętej niniejszą księgą wieczystą przyłączył się wierzyciel J. O. (na podstawie tytułu wykonawczego - aktu notarialnego z dnia 22 października 2008 r., Nr Rep. (...)) sporządzonego przez notariusza J. S. w Kancelarii Notarialnej w S. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Starachowicach z dnia 8 kwietnia 2011 r. sygn. akt I Co 656/11).

M. J. oświadczył, iż spółce znany jest stan prawny i faktyczny nieruchomości. Strony postanowiły, iż zobowiązanie spółki (...) spółka jawna z siedzibą w K. do zakupu zaciągnięte zostaje pod warunkiem, m.in.: iż prowadzone w stosunku do prawa użytkowania wieczystego działki (...) postępowanie egzekucyjne zostanie umorzone w całości prawomocnym postanowieniem wydanym przez właściwego komornika, a prawa wolne będą od wszelkich obciążeń na rzecz osób trzecich, w tym również hipotek (...), a w księdze wieczystej nie będzie żadnych wzmianek o wnioskach dotyczących obciążeń, mających wpływ na nabycie przedmiotu umowy.

Postanowieniem z dnia 18 stycznia 2012 r. w sprawie I Co 72/12

Sąd Rejonowy w S. na wniosek J. O. nadal klauzulę wykonalności pkt VII aktu notarialnego z dnia 22 października 2008 roku rep. (...) sporządzonego w S. przez notariusza J. S. w części dotyczącej rat 5 rat (od 32 do 36) po 5 000 zł. każda, za okres od 15 września 2011 r. do 15 stycznia 2012 r., których minął termin wymagalności.

W dniu 21 lutego 2012 roku pomiędzy S. K.,

a przedstawicielem spółki jawnej (...) – spółka jawna (...) zawarta została umowa sprzedaży, na mocy której S. K. w wykonaniu przedwstępnej umowy sprzedaży sprzedał spółce (...) spółka jawna z siedzibą w K. prawo wieczystego użytkowania nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...) o powierzchni 0,1292 ha położonej w S. przy ul. (...) wraz z prawem własności położonego na niej budynku stanowiącego odrębny przedmiot własności objętych księgą wieczystą (...), a M. J. prawa te kupił na rzecz reprezentowanej spółki z przeznaczeniem na prowadzenie działalności gospodarczej za cenę 810 000 zł. Jednocześnie w akcie notarialnym zapisano, iż w księdze wpisano ostrzeżenie, że do nieruchomości objętej niniejszą księgą wieczystą komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w S. wszczął postępowanie egzekucyjne KM 1131/09 (na podstawie tytułu wykonawczego Sądu Rejonowego w K. sygn. akt I Co 1339/09 z dnia 6 października 2009 r.) celem wyegzekwowania należności głównej w kwocie 15 000 zł. na rzecz J. O. wraz z odsetkami i kosztami postępowania oraz, że do postępowania egzekucyjnego prowadzonego z prawa użytkowania nieruchomości objętej niniejszą księgą wieczystą przyłączył się wierzyciel J. O. na podstawie tytułu wykonawczego – aktu notarialnego z dnia 22 października 2008 r. Nr Rep. (...) sporządzonego przez notariusza J. S. w Kancelarii Notarialnej w S. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Starachowicach z dnia 8 kwietnia 2011 r. sygn. akt I Co 656/11).

M. J. oświadczył, iż spółce znany jest stan prawny i faktyczny nieruchomości. S. K. oświadczył, iż postępowanie egzekucyjne toczące się w stosunku do powyższej nieruchomości w sprawach KM 1131/09 i KM 58/10 zostało

umorzone i zobowiązał się do przedłożenia w terminie do dnia 13 marca 2012 r. prawomocnych postanowień o umorzeniu postępowania egzekucyjnego w sprawach KM 1131/09 i KM 58/10.

Postanowieniem z dnia 3 października 2012 r. w sprawie I Co 1293/12 Sąd Rejonowy wS.na wniosek J. O. nadal klauzulę wykonalności pkt VII aktu notarialnego z dnia 22 października 2008 r.

rep. (...)sporządzonego w S. przed notariuszem

J. S. w części dotyczącej rat 8 rat (od 37 do 44) po 5 000 zł. każda,

za okres od 15 lutego 2012 r. do 15 września 2012 r., których termin wymagalności minął.

Wyrokiem z dnia 2 czerwca 2014 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie w sprawie I ACa 355/14 zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 8 lipca 2013 r. w sprawie I C 3201/11 o zapłatę i zasądził od S. K. na rzecz J. O. kwotę 239 029,67 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 8 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty. Wyrokowi w dniu 2 lipca 2014 r. nadana została klauzula wykonalności.

Pismem z dnia 3 listopada 2014 r. komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym wS.G. N. w sprawie KM 1715/14 zawiadomił wierzyciela J. O., iż postępowanie w sprawie o egzekucje świadczeń pieniężnych wynikających z tytułu wykonawczego Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 8 lipca 2013 r w sprawie I ACA 355/14 jest bezskuteczne, a postanowieniem z dnia 30 grudnia 2014 r. wobec bezskutecznej egzekucji umorzył postępowanie egzekucyjne w sprawie KM 1715/14 z wniosku wierzyciela J. O. przeciwko S. K..

W oparciu o poczynione ustalenia Sąd Okręgowy uznał powództwo za uzasadnione i wskazał po odwołaniu się do treści art. 527 § 1 i 2 k.c., że przesłankami udzielenia wierzycielowi ochrony ze skargi pauliańskiej na gruncie kodeksu cywilnego są: istnienie podlegającego ochronie interesu wierzyciela w postaci wierzytelności, dokonanie przez dłużnika z osobą trzecią czynności prawnej, na skutek której osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, doszło do pokrzywdzenia wierzyciela oraz wiedza lub możliwość (przy zachowaniu należytej staranności) dowiedzenia się przez osobę trzecią o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

Zdaniem Sądu Okręgowego, w niniejszej sprawie zostały spełnione łącznie powyższe przesłanki.

Nie ulega wątpliwości istnienie wierzytelności J. O. w stosunku do S. K..

Warunkiem uwzględnienia skargi pauliańskiej jest to, aby zaskarżona czynność prawna pomiędzy dłużnikiem i osobą trzecią była dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli - art. 527 § 2 k.c. Z przepisu tego wynika, że musi istnieć związek przyczynowy pomiędzy niewypłacalnością dłużnika, a dokonaną przez niego czynnością prawną z osobą trzecią. Uzyskanie przez dłużnika ekwiwalentu za dokonaną czynność prawną nie przesądza o bezzasadności skargi pauliańskiej.

Ustalenia faktyczne dokonane w sprawie uzasadniają stanowisko, iż S. K. wyzbywając się części swego majątku objętego umową notarialną z dnia 21 lutego 2012 r. stał się niewypłacalny w wyższym stopniu aniżeli był przed dokonaniem tej transakcji i choć otrzymał on w związku z zaskarżoną czynnością kwotę 810 000 zł., to nie przeznaczyli jej na spłatę wymagalnych zobowiązań wobec powoda.

Zdaniem Sądu Okręgowego, S. K. miał pełną świadomość ciężącego na nim zobowiązania wobec powoda, działał zatem ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Stanowisko to Sąd Okręgowy potwierdził tezą wyroku Sąd Najwyższy z 29 maja 2007 r., (VCSK 77/07,LEX nr 611455).

Jak przyznawał powód zawierając umowę zniesienia współużytkowania wieczystego i współwłasności budynku, postanowili o rozłożeniu przysługującej mu od S. K. należności na raty, bowiem dłużnik nie dysponował wystarczającą ilością gotówki. S. K. zaprzestał jednak z czasem wywiązywania się ze zobowiązań, a prawa których był właścicielem zbył na rzecz spółki (...) spółka jawna. Fakty te potwierdzał także dłużnik S. K. dodając, iż sprzedaży dokonał kierując się względami osobistymi, a nabywców – (...) spółka jawna informował o swych zobowiązaniach i zobowiązywał

się do ich spłaty. W niniejszym stanie Sąd uznał, iż po sprzedaży na rzecz pozwanej wskazywanych wyżej praw, zaspokojenie wierzyciela J. O. doznało bardzo dużych ograniczeń. Wprawdzie zarówno S. K., jak i J. O. zeznawali, iż dłużnik był właścicielem majątku w postaci nieruchomości czy samochodów jednak okoliczności te nie zostały potwierdzone żadnymi dokumentami. Tymczasem jak podniósł Sąd Najwyższy w swym wyroku z dnia 6 października 2011 r. w sprawie V CSK 493/10 „pokrzywdzenie wierzyciela należy oceniać nie według chwili dokonania czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, lecz według chwili jej zaskarżenia (wystąpienia z żądaniem uznania bezskuteczności czynności prawnej). Czynność prawna dłużnika, za którą otrzymał on świadczenie ekwiwalentne, nie powoduje pokrzywdzenia wierzycieli, jeżeli uzyskany ekwiwalent znajduje się w majątku dłużnika lub został wykorzystany do zaspokojenia wierzycieli.” Jak zatem wynika z powyższego orzeczenia, ekwiwalentność świadczenia uzyskanego przez dłużnika, nie powoduje, że nie mamy w niniejszej sprawie do czynienia z pokrzywdzeniem wierzyciela, bowiem nie wykazano aby na dzień wytoczenia przez powoda powództwa kwota uzyskana ze sprzedaży prawa użytkowania wieczystego działki (...) i znajdującego się na niej budynku produkcyjno-magazynowego, znajdowała się w majątku dłużnika ani też, że została wykorzystana do zaspokojenia wierzyciela. Okoliczność zapłaty przez dłużnika kwoty 45 000 zł. do rąk Komornika G. N. celem wykreślenia wypisów w księdze wieczystej wynika z zeznań dłużnika.

Zaskarżona może być tylko taka czynność prawna dłużnika z osobą trzecią, na skutek której osoba trzecia osiągnęła korzyść majątkową. Osoba trzecia uzyskuje „korzyść majątkową” w rozumieniu art. 527 k.c. także wtedy, gdy płaci za rzecz nabytą od dłużnika cenę odpowiadającą wartości rynkowej tej rzeczy. W art. 527 k.c. nie chodzi o korzyść majątkową w sensie potocznym, utożsamianą np. z nabyciem rzeczy za cenę niższą od wartości tej rzeczy – w takim przypadku za „korzyść” uważa się różnicę między wartością rynkową rzeczy, a zapłaconą ceną. Korzyścią majątkową w rozumieniu art. 527 k.c. jest nabycie przez osobę trzecią prawa majątkowego, przedstawiającego pewną wartość, przy czym drugorzędne znaczenie ma cena nabycia (wyrok SA w Gdańsku z dnia 28 października 1999 r., I ACa 638/9, OSA 2002, z. 2, poz. 14).

W niniejszej sprawie między S. K., a pozwaną spółką doszło do zawarcia umowy sprzedaży i przeniesienia na nią związanych z tą czynnością praw.

Przesłanką skuteczności skargi pauliańskiej jest wiedza osoby trzeciej o tym, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

Zdaniem Sądu zeznania powoda i zeznających w sprawie świadków nie pozostawiają wątpliwości, iż (...) spółka jawna wiedzieli

o istniejących zobowiązaniach pieniężnych S. K. w stosunku do powoda. J. O. zeznawał bowiem, iż dokonywał w tym zakresie starań

i przed transakcją poinformował współników pozwanej o istniejącym długu, podając kwoty zaległości S. K. wobec niego, okazywał nadto akt notarialny umowy zniesienia współużytkowania wieczystego i współwłasności budynku zawarty między nim, a dłużnikiem. Fakt wizyty powoda w siedzibie firmy potwierdzał także T. W.. O fakcie informowania (...) spółki (...) przez powoda o zobowiązaniach S. K. zeznawał także L. K., który o fakcie tym wiedział od współnika pozwanej. I choć zeznający w sprawie W. J. zaprzeczał znajomości treści wspomnianego przez powoda aktu, przyznawał że wiedział on o ostrzeżeniach wpisanych w księdze wieczystej przedmiotowej nieruchomości. Jak wynika z materiału zgromadzonego w sprawie nie dołożył jednak należytej staranności w wyjaśnieniu stanu zadłużenia S. K. wobec powoda opierając się w tym względzie na zapewnieniach samego dłużnika czy też pośrednika nieruchomości L. K.. Jak zeznawał bowiem, co do kwoty wierzytelności powoda - „ja do tego nie przywiązywałem większej wagi”, „nigdy nie oglądałem księgi wieczystej tej nieruchomości”, w zakresie tym bazując jedynie na zapewnieniach pośrednika nieruchomości L. K. i obietnicach S. K. dotyczących spłacenia zaległości.

W orzecznictwie przyjmuje się, że jeżeli skargą pauliańską zaskarżona została umowa sprzedaży nieruchomości i dla zachowania należytej staranności osoby trzeciej w rozumieniu art. 527 § 1 in fine k.c. wystarczy zapoznanie się tej osoby z treścią wpisów w księdze wieczystej prowadzonej dla sprzedanej nieruchomości. (wyrok SN z dnia 13 października 2006 r. III CSK 58/06), a działanie nabywcy nieruchomości w zaufaniu do pośrednika nie oznacza w żadnym wypadku zachowania należytej staranności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2004 r. II CK 381/02).

Zdaniem Sądu Okręgowego nie ulegało zatem żadnej wątpliwości, iż współnicy pozwanej posiadali wiedzę o działaniach dłużnika, które podejmowane były z pokrzywdzeniem J. O. lecz mimo to umowa sprzedaży została przez te strony zawarta.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy na podstawie powołanych wcześniej przepisów orzekł jak w punkcie pierwszym sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.Dz. U. z 2014 r., poz. 1025 ze zm.).

Apelację od tego wyroku, zaskarżając go w całości wniosła strona pozwana, która zarzuciła:

1.naruszenie art. 527 § 2 k.c. poprzez uznanie, że zaskarżona czynność została dokonana przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli, w sytuacji, gdy pozostały majątek dłużnika istniejący w chwili jej dokonania i w okresie po nim następującym wystarczał na zaspokojenie wierzyciela, co powoduje, że dokonana czynność prawna nie pozostaje w realnym związku z umniejszeniem możliwości zaspokojenia wierzyciela;

2.naruszenie art. 527 § 2 k.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez brak udowodnienia, że w dacie wniesienia pozwu dłużnik był niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności;

3. naruszenie art. 527 § 1 k.c. poprzez przyjęcie, że pozwany mógł się dowiedzieć, że czynność prawna jest zdziałana z pokrzywdzeniem wierzyciela, w sytuacji gdy dochował on należytej staranności przy weryfikacji informacji przekazanych mu przez powoda przez zlecenie profesjonalnemu pośrednikowi zbadania stanu zadłużenia nieruchomości, które zostało wykonane w sposób należyty w szczególności poprzez zasięgnięcie informacji w tym zakresie u komornika, będącego funkcjonariuszem publicznym a nadto przyjęcie, że miał świadomość pozostałego zadłużenia S. K. względem powoda w sytuacji, gdy nawet w treści pozwu i dalszych pism procesowych o nim nie wspomniano i ustalenie tego faktu jedynie na podstawie gołosłownych twierdzeń powoda słuchanego w charakterze strony.

Wskazując na powyższe zarzuty strona pozwana wniosła o zmianę wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja strony pozwanej (...) Spółka Jawna w K. jest nieuzasadniona.

Choć w apelacji nie podniesiono żadnych zarzutów dotyczących naruszenia prawa procesowego, a w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. to jednak z uwagi na potrzebę wskazania podstawy rozstrzygnięcia (art. 382 k.p.c.) stwierdzić należy, że ustalony przez Sąd Okręgowy stan faktyczny Sąd apelacyjny przyjął za własny gdyż wyprowadzony został z dowodów, których ocena odpowiada wszelkim wskazaniom z art. 233 § 1 k.p.c.

W sprawie nie doszło do naruszenia prawa materialnego to jest art. 527 § 1 i 2 k.c.

Przed przejściem do omówienia poszczególnych zarzutów wypada poczynić kilka ogólnych uwag.

Trzeba bowiem wskazać, że jedną z przesłanek skargi pauliańskiej jest pokrzywdzenie wierzycieli oraz, że sposób rozumienia tej przesłanki określa art. 527 § 2 k.c. Zgodnie z jego treścią, czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Niewypłacalność jest przy tym obiektywnie istniejącym stanem majątku dłużnika, który może być wykazany wszelkimi środkami dowodowymi, niekoniecznie postanowieniem o umorzeniu egzekucji na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. Do tego zgodnie z przyjętym w

orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądem, pokrzywdzenie wierzyciela należy oceniać nie według chwili dokonania czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, lecz według chwili jej zaskarżenia, oraz, że wiążąca się z pokrzywdzeniem niewypłacalność dłużnika musi istnieć zarówno w chwili wystąpienia ze skargą pauliańską, jak i w chwili orzekania przez sąd o zawartym w niej żądaniu uznania czynności prawnej za bezskuteczną (zob. wyroki sadu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 r., V CKN 280/00, nie publ.; z dnia 23 lipca 2003 r., II CKN 299/01, nie publ.; z dnia 29 czerwca 2004 r., 367/03, nie publ.; z dnia 5 marca 2008 r., V CSK 471/07, nie publ.; z dnia 16 marca 2006 r., III CSK 8/06, OSNC z 2006 r., nr 12, poz. 207 oraz z dnia 5 lipca 2013 r., IV CSK 738/12, Lex nr 1396456).

Z przepisu art. 527 § 2 k.c. wynika też, że wierzyciel jest pokrzywdzony jeżeli w związku z dokonaniem czynności przez dłużnika stan jego majątku, z którego wierzyciel może się zaspokoić zmniejszył się w taki sposób, że uniemożliwia to w całości lub części pokrycie jego wierzytelności. Istnienie tego rodzaju związku pomiędzy dokonaniem czynności a stanem wypłacalności dłużnika jest więc niezbędną przesłanką uznania jej za bezskuteczną.

Reasumując – uwzględnienie powództwa opartego na art. 527 k.c. jest możliwe tylko w razie istnienia związku przyczynowego między zaskarżoną czynnością prawną dłużnika a jego niewypłacalnością.

Taki związek przyczynowy między umową sprzedaży z dnia 21 lutego 2012r. zawartą przed notariuszem K. S.Rep.(...)pomędzy (...) spółka jawna w K. – a niewypłacalnością S. K. istnieje.

W apelacji podnosi się, że wyżej wymieniony dłużnik powoda posiadał majątek wystarczający na zaspokojenie powoda. Zarzut ten uzasadniony został fragmentami zeznań świadka S. K. jak i fragmentem zeznań powoda. Przed omówieniem tych zeznań należy jednak zwrócić uwagę na to, że taki zarzut ze strony pozwanej spółki pojawił się dopiero na etapie apelacji. W odpowiedzi na pozew mowa jest tylko o tym, że strona pozwana wiedziała o ostrzeżeniach w księdze wieczystej dotyczących postępowań egzekucyjnych jednak S. K. zapewniał, że zadłużenie względem powoda zostanie uregulowane w związku z czym nie można stwierdzić, że zbywca działał z zamiarem pokrzywdzenia swojego wierzyciela i tym bardziej pozwana spółka nie miała takiej świadomości. Co więcej strona pozwana przyznała, że do umorzenia postępowań egzekucyjnych ujawnionych w księdze wieczystej doszło po zawarciu umowy przenoszącej prawo wieczystego użytkowania gruntu i własności budynku. Także w kolejnym piśmie procesowym z dnia 26 września 2013 r. takiego zarzutu nie podniesiono jak również w toku dalszego postępowania. Trudno się więc dziwić, że Sąd Okręgowy nie odniósł się do zarzutu, który nie został podniesiony.

Przechodząc do zeznań świadka S. K. to nie można ich cytować w wybranym fragmencie bo byłaby to manipulacja dowodem. Mianowicie świadek ten zeznał, że z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej z powodem ich firma ma łącznie około 2.000.000 zł długów z czego on osobiście spłacił kwotę 1.400.000 zł na rzecz różnych firm. Natomiast na dzień przeniesienia wieczystego użytkowania nieruchomości i własności budynku to jest na 21 lutego 2012 r. był współwłaścicielem na zasadzie wspólności małżeńskiej nieruchomości w K. położonej przy ul. (...) tj. mieszkania nabytego w 2008 r. za 1.000.000 zł, właścicielem 6 samochodów B. o wartości 300.000 zł, 4 samochodów M. (...) o wartości około 20 000 zł każdy oraz betoniarni (k. 120 – 121). Ze strony pełnomocnika pozwanej spółki nie padły pytania dotyczące tego co z tego majątku posiadał na dzień wniesienia pozwu. Z kolei powód J. O. zeznając w charakterze strony podał, że w chwili gdy przestał prowadzić firmę z S. K. (czyli w 2008 r.), ten posiadał majątek w postaci 2 mieszkań w K. w (...) (z czego jedno było jego wyłączną własnością a drugie we współwłasności z żoną), zadatkował apartament w Z., miał dom w S. wraz z żoną i motocykl Y., natomiast wszystkie samochody kupowane były na firmę i gdy odchodził z niej powód to pozostały B. i M. o łącznej wartości około 800 000 zł. Powód zeznał także, że mieszkanie w K. S. K. przepisał na kolegę ale nie wie kiedy natomiast gdy może rok temu (składaniem zeznań) próbował wpisać hipotekę na mieszkanie w K. okazało się, że nie jest już jego właścicielem (k. 149-150). Do tego zarówno powód jak i świadek opisywali swe wzajemne zobowiązania związane także ze spłatą zobowiązań ich byłej firmy. Powód podał też, że spłacił około 700.000 zł z tego tytułu.

Z porównania tych zeznań wynika, że majątek S. K. między zakończeniem współpracy z powodem w 2008 r. a zawarciem umowy w dniu 21 lutego 2012 r. zdecydowanie zmalał, do tego podał samochody, które zakupione zostały na firmę co można raczej wiązać się z podziałem majątku spółki a nie z osobistym majątkiem S. K.. Co więcej

pozew wniesiony został po roku od podpisania przedmiotowej umowy zaś S. K. jak podał spłacił zadłużenie firmy prowadzonej z powodem w wysokości 1. 400.000zł. Do tego jak wynika, z zeznań powoda wyzbył się jednego z mieszkań bo próba obciążenia go hipoteką okazała się nieskuteczna.

Wszystko to razem uprawnia do postawienia wniosku, że dłużnik S. K. był niewypłacalny w rozumieniu tej przesłanki wynikającej z wcześniej zacytowanych poglądów.

Natomiast jego niewypłacalność na dzień orzekania nie może budzić najmniejszych wątpliwości bowiem w sprawie KM 1715/14 prowadzonej na podstawie tytułu egzekucyjnego to jest wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 2 czerwca 2014 r., sygn. akt I ACa 355/14 postępowanie egzekucyjne zostało umorzone postanowieniem Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. z dnia 30 grudnia 2014 r. W uzasadnieniu Komornik podał, że w toku postępowania egzekucyjnego stało się oczywiste, że egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych.

Z powyższego wynika, że w sprawie nie doszło do naruszenia art. 527 § 2 k.c. Dla podkreślenia tego wniosku warto powołać pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 lipca 2013 r., IV CSK 738/12 (Lex nr 1396456) zgodnie z którym: „Dla skuteczności skargi pauliańskiej decydujące znaczenie ma rzeczywisty stan majątku dłużnika w czasie, gdy wierzyciel żąda zaspokojenia, a uwzględniając wymagania art. 316 § 1 k.p.c. – stan istniejący w chwili orzekania”.

W sprawie nie doszło też do naruszenia art. 527 § 1 k.c.

Kolejną przesłanką ochrony pauliańskiej jest to, by osoba trzecia, która odniosła korzyść majątkową z dokonania zaskarżonej czynności prawnej, wiedziała, że dłużnik dokonał tej czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli albo przy zachowaniu należytej staranności mogła się o tym dowiedzieć.

Apelujący twierdzi, że dochował należytej staranności bowiem pośrednik nieruchomości L. K. zaciągał informacji u Komornika co do postępowań egzekucyjnych prowadzonych przeciwko S. K., a ten ostatni zapewniał, że spełni zobowiązania wobec powoda. Doszło też do umorzeń postępowań egzekucyjnych ujawnionych w księdze wieczystej prowadzonej dla nieruchomości będącej przedmiotem umowy.

Z twierdzeniami strony pozwanej o zachowaniu należytej staranności nie można się zgodzić bowiem pozostają one w sprzeczności z poczynionymi przez Sąd Okręgowy ustaleniami faktycznymi. Niezmiernie ważne w związku z tym jest to, że jak na wstępie zauważono apelująca strona nie zgłosiła żadnych zarzutów co do stanu faktycznego będącego podstawą zaskarżonego wyroku.

Tu wypada przypomnieć, że Sąd Okręgowy wyraźnie podał w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku że, dał wiarę powodowi, iż po powzięciu wiadomości o zamiarze sprzedaży praw związanych z nieruchomością przez S. K. kontaktował się z przedstawicielami spółki (...) spółka jawna w K., celem uprzedzenia ich o fakcie niewywiązywania się S. K. ze zobowiązań pieniężnych wobec niego. W tym zakresie zeznania te z znalazły potwierdzenie w zeznaniach złożonych przez W. J., który przyznawał iż rozmawiał o tych okolicznościach z powodem. Sąd dał nadto wiarę zeznaniom J. O., iż w czasie przedmiotowej rozmowy przedstawiał współnikom spółki stan zadłużenia S. K. wobec niego, pokazywał akt notarialny zniesienia współwłasności i współużytkowania nieruchomości, mówił o klauzulach wykonalności nadanych aktowi notarialnemu, a nadto wskazywał na inne zadłużenia S. K. względem niego wynikające z prowadzenia firmy.

Sąd Okręgowy nie dał natomiast wiary zeznaniom W. J. w zakresie w jakim zaprzeczał tym okolicznościom, w szczególności, twierdził iż nie był informowany o wysokości zadłużenia S. K.. Zdaniem Sądu Okręgowego celem wizyty J. O. w siedzibie spółki było dokładne przedstawienie jego wiarygodności względem dłużnika i uprzedzenie o tym fakcie współników spółki poprzez poparcie swych twierdzeń dowodami w postaci aktu notarialnego z dnia 22 października 2008 r. Zdaniem Sądu w tym zakresie postawa świadka jest celową strategią mającą na celu poprawę sytuacji procesowej pozwanej spółki.

Tylko na marginesie stwierdzić należy, że ocena tych zeznań jest trafna.

Z ustaleń Sądu Okręgowego, niekwestionowanych przez stronę pozwaną wynika zatem, że pozwana spółka nie tylko nie dochowała należytej staranności ale wręcz miała wiedzę o działaniu dłużnika S. K. ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

Wszystko to prowadzi do wniosku, iż nie doszło w sprawie do naruszenia art. 527 § 1 k.c.

Mając powyższe na uwadze orzeczono na podstawie art. 385 k.p.c. a o kosztach w oparciu o art. 98 k.p.c. i §6 pkt 7 w zw. z § 13 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2913 r., poz. 461; zm.: Dz.U. z2015 r., poz.616).